

KODEKS SUDAČKE ETIKE

Radi ostvarenja najviših vrijednosti ustavnog poretka Republike Hrvatske – vladavine prava, ustavnosti i zakonitosti, humanosti i etike, zaštite ljudskih prava i sloboda;

radi ostvarenja neovisnosti, nepristranosti, stručnosti, jednakosti i dostojanstva sudačkog poziva;

radi jačanja svijesti o osobnoj i profesionalnoj odgovornosti, savjesnosti i učinkovitosti u obnašanju sudačke dužnosti;

radi stalnog razvijanja i unapređivanja međuljudskih odnosa sudaca, kao i odnosa prema zaposlenicima i sudionicima sudskih postupaka;

radi promicanja načela visokih etičkih standarda,

radi zakonitog i pravodobnog pružanja pravne zaštite građanima, pravnim osobama i svim drugim ovlaštenim sudionicima postupka,

radi jačanja povjerenja javnosti u pravednost i učinkovitost sudačkog poziva;

uzimajući u obzir međunarodna načela sadržana u:

- Općoj deklaraciji o ljudskim pravima Opće skupštine Ujedinjenih naroda (Rezolucija broj 217A (III) od 10. prosinca 1948.);
- Rezoluciji Ujedinjenih naroda „Temeljna načela neovisnosti sudstva“ iz 1985. godine;
- Rezoluciji Ujedinjenih naroda „Ljudska prava i pravosuđe“ od 22. listopada 1993. broj 50/181 i 20. prosinca 1993. broj 48/137;
- Deklaraciji o pravima i odgovornostima pojedinaca, grupa i društvenih tijela za promicanje i zaštitu prihvaćenih ljudskih prava i temeljnih sloboda (Rezolucija Opće skupštine Ujedinjenih naroda 53/44 usvojena 8. ožujka 1999.);
- Preporuci Vijeća Europe broj R (94) 12 o neovisnosti, nepristranosti, učinkovitosti i ulozi sudaca;
- Bangalorškim načelima ponašanja sudaca;
- Europskoj povelji o zakonima za suce usvojenoj od 8. do 10. srpnja 1998. u Vijeću Europe;

kao i drugim dokumentima međunarodne zajednice,

a na temelju članka 107. stavka 2. Zakona o sudovima („Narodne novine“ broj 150/05) donosimo

KODEKS SUDAČKE ETIKE

1. Kodeks

Kodeks sudačke etike skup je etičkih načela nužnih za uspješno obnašanje sudačke dužnosti.

2. Ustavnost i zakonitost

Dužnost je suca suditi po Ustavu, zakonu i na osnovi međunarodnih ugovora koji su dio pravnog poretka Republike Hrvatske te primjenjivati i druge propise koji su donijeti sukladno Ustavu, međunarodnim ugovorima ili zakonima Republike Hrvatske.

3. Humanost i etika

Sudac se u profesionalnom postupanju i u privatnom životu mora ponašati humano te primjenjivati najviša etička načela u skladu sa standardima profesionalne i opće kulture.

4. Neovisnost

Sudac je dužan postupati neovisno u odnosu na društvo, društvene skupine i pojedince te je dužan postupati i odlučivati samo u skladu sa savjesnim tumačenjem i primjenom propisa.

5. Nepriistranost

Sudac mora obnašati svoju dužnost nepristrano i bez predrasuda ili naklonosti u odnosu na rasu, boju kože, vjeru, nacionalnu pripadnost, životnu dob, bračni status, spolnu orijentaciju, socijalni i imovinski položaj, političku opredijeljenost i svaku drugu različitost.

Sudac je dužan suzdržati se od davanja izjava ili komentara kojima bi se u postupku mogla narušiti pravičnost suđenja i stvoriti dojam pristranosti.

6. Stručnost

Od suca se traži visoka razina znanja u poznavanja prava i njegove primjene kako bi bio sposoban stručno obnašati sudačku dužnost.

Sudac ima pravo i dužnost sudjelovati u ponuđenim programima stručnog usavršavanja.

7. Jednakost

U obnašanju sudačke dužnosti sudac je dužan pristojno, obzirno, s poštovanjem i na jednaki način odnositi se prema svim sudionicima sudskog postupka.

Jednako postupanje prema svim sudionicima postupka sudac će zahtijevati i od zaposlenika u sudu i svih drugih koji su pod njegovim službenim utjecajem.

8. Dostojanstvo sudačkog poziva

Sudac je dužan obnašanjem sudačke dužnosti i aktivnostima izvan suda razvijati standarde ponašanja koji pridonose očuvanju ugleda i dostojanstva suda i sudačkog poziva.

Sudac mora izbjegavati svako ponašanje koje je nedostojno i koje stvara dojam nedoličnosti sudačkom položaju, prihvaćajući i ona ograničenja koja bi se drugim građanima činila opterećujućima.

Sudac je dužan čuvati ugled sudačkog poziva i položaja kroz pisanu i izgovorenu riječ.

U obnašanju dužnosti predsjednika suda ili predsjednika odjela sudac ne smije stvarati ozračje vlastite nadređenosti.

Sudac ne smije obavljati ni jednu javnu ili privatnu, plaćenu ili neplaćenu dužnost, koja nije u skladu s položajem suca.

Sudac ne smije dopustiti da njegova obitelj neprilično utječe na njegovo postupanje i odlučivanje u obavljanju sudačkog poziva.

Sudac se ne smije koristiti ugledom svog poziva kako bi ostvario ili unaprijedio svoje privatne interese, interese članova svoje obitelji ili bilo čije druge interese.

Sudac ne smije dopustiti da članovi njegove obitelji, zaposlenici u sudu ili bilo tko drugi podređen autoritetu sudačke dužnosti prihvati dar, zajam ili uslugu za ono što bi sudac u obnašanju svoje dužnosti učinio ili propustio učiniti.

Sudac se izvan sudačke dužnosti ne smije baviti davanjem pravnih savjeta ili pružanjem pravne pomoći.

Sudac ni nakon prestanka sudačke dužnosti, osim ako to ne zahtijevaju pravila postupka, ne smije djelovati u bilo kojem svojstvu u predmetu u kojem je postupao za vrijeme obnašanja sudačke dužnosti, kao ni u predmetima koji su u svezi s tim predmetom.

9. Odgovornost

Sudac je dužan predmete kojima je zadužen rješavati redosljedom tako da ne daje prednost nekoj od stranaka u postupku.

Sudac je dužan paziti da u njegovu radu na pojedinim predmetima nema nepotrebnog zastoja te je dužan u najkraćem mogućem roku provesti postupak u kojem odlučuje.

Sudac je odgovoran za racionalno raspoređivanje posla u okvirima pune iskorištenosti radnog vremena.

Sudac ne smije otkriti povjerljive obavijesti za koje sazna tijekom obnašanja dužnosti, osim ako to zahtijeva službena dužnost.

10. Marljivost

Sudac je dužan uložiti sav svoj trud i znanje u ostvarenje najboljih radnih rezultata, pazeći pritom da količina ostvarenih zadataka ne bude na štetu njihove kvalitete.

Sudac je dužan u skladu sa svojim mogućnostima i interesima posvetiti se ne samo radnim zadacima i odgovornostima vezanima za sud i donošenje sudskih odluka, već i drugim zadacima važnima za sudački poziv i funkcioniranje suda.

Izvansudske aktivnosti suca ne smiju ometati njegovo redovito i uredno obnašanje sudačke dužnosti.

11. Sloboda udruživanja

Suci imaju pravo osnivati strukovne udruge i sudjelovati u radu tih udruga koje će, radi zaštite i promicanja sudačkog poziva, zastupati njihove interese te štiti njihovu neovisnost i položaj sudbene vlasti.

12. Odnos prema javnosti

Sudac je dužan u javnim istupima promicati ugled sudačkog poziva.

Sucu je zabranjeno iznositi mišljenje o određenim sudskim postupcima koji su u tijeku i o odlukama sudova u tim postupcima.

Sudac može sudjelovati u javnim raspravama o pravu, pravnom sustavu i funkcioniranju pravosuđa.

Kada nastupa u javnosti ili kada komentira društvene pojave putem javnih glasila, pisanih članaka, radio ili televizijskih programa, na javnim skupovima, predavanjima i slično, sudac mora nastojati da njegov nastup bude utemeljen na propisima, a izneseni stavovi i njegovo sveukupno ponašanje u skladu s odredbama ovog Kodeksa.

Sudac treba izbjegavati isticanje svoje osobe te izražavanje svojih stavova i mišljenja tijekom i u povodu postupka, osobito putem medija.

13. Odnos prema sucima i zaposlenicima u sudu

Suci su dužni korektno se odnositi prema svim zaposlenicima u sudu.

Suci su dužni međusobno razvijati i održavati dobre kolegijalne odnose i stručnu suradnju.

Sudac je dužan pomagati sudskim savjetnicima u njihovom stručnom usavršavanju.

Sudac je dužan sudačkim vježbenicima omogućiti usavršavanje pravnog znanja u sudskoj praksi, pri čemu treba nastojati da stečena znanja i primjena pravne teorije u praksi budu temeljiti.

Sudac je dužan kod sudskih savjetnika i sudačkih vježbenika razvijati razinu etičkog ponašanja u skladu s ovim Kodeksom.

14. Povrede Kodeksa

Poštivanje Kodeksa je sudačka obveza.

Svatko ima pravo ukazati na ponašanje suca suprotno odredbama ovog Kodeksa.

Predsjednik sudačkog vijeća suda u kojem sudac na kojeg se pritužba odnosi obnaša dužnost, izložiti će pritužbu sudačkom vijeću.

Sudačko vijeće će sucu omogućiti da se očituje o pritužbi.

Ako sudačko vijeće utvrdi da je pritužba osnovana, donijet će odluku kojom utvrđuje povredu ovog Kodeksa.

Protiv odluke vijeća o povredi ovog Kodeksa sudac ima pravo prigovora u roku od osam dana od dostave odluke. O prigovoru odlučuje Vijeće iz članka 107. stavka 2. Zakona o sudovima, većinom glasova svih članova Vijeća.

Pravomoćna odluka dostavlja se predsjedniku suda u kojem sudac obnaša dužnost.

Odredbe o povredama ovog Kodeksa u primjeni su na kršenja odredaba Kodeksa nastala nakon njegovog stupanja na snagu.

15. Završne odredbe

Ovaj Kodeks prihvaćen je na sjednici Vijeća predsjednika sudačkih vijeća Republike Hrvatske dana 26. listopada 2006. te je istog dana stupio na snagu, a biti će objavljen u Narodnim novinama.

O b r a z l o ž e n j e :

Polazeći od spoznaje da građani imaju pravo očekivati od sudaca, sudova i cjelokupne sudbene vlasti, kojima su povjeroili zaštitu svojih prava, neovisno, nepristrano, učinkovito, osposobljeno i odgovorno sudstvo te od odredaba Ustava Republike Hrvatske („Narodne novine“ broj 41/01 – pročišćeni tekst), Zakona o sudovima („Narodne novine“ broj 150/05) i uvodno spomenutih međunarodnih dokumenata, donosimo ovaj Kodeks sudačke etike radi ostvarenja ciljeva istaknutih u tim propisima i međunarodnim dokumentima.

Ovaj Kodeks sudačke etike sadrži i razrađuje temeljna načela o ponašanju sudaca, koja proizlaze iz domaćeg i međunarodnog prava.

Tako Ustav Republike Hrvatske propisuje u članku 4. trodiobu vlasti, u članku 14. stavku 2. i članku 26. jednakost svih pred zakonom, a u članku 117. samostalnost i neovisnost sudbene vlasti.

Zakon o sudovima u članku 107. propisuje način donošenja Kodeksa sudačke etike, određuje da Kodeks utvrđuje etička načela i pravila ponašanja sudaca radi čuvanja dostojanstva i ugleda sudačke dužnosti te propisuje da su suci dužni poštovati zakon i Kodeks, kako u obavljanju dužnosti, tako i u svoje slobodno vrijeme.

I uvodno navedeni međunarodni dokumenti sadrže načela koja su se razvojem demokracije potvrdila presudnima u ostvarenju neovisnosti, nepristranosti i samostalnosti sudaca i sudbene vlasti.

Opća deklaracija o ljudskim pravima Opće skupštine Ujedinjenih naroda (Rezolucija broj 217 A (III) od 10. prosinca 1948.) daje pravosudnom sustavu ključnu ulogu u zaštiti ljudskih prava i sloboda, propisujući da svatko ima pravo u punoj jednakosti na pravično i javno suđenje pred neovisnim i nepristranim sudom.

Rezolucija Ekonomskog i socijalnog vijeća Ujedinjenih naroda broj 1989/60 sadrži u „Temeljnim načelima neovisnosti pravosuđa“ (tzv. Singhvi deklaraciji) odredbe o neovisnosti sudbene vlasti, pravu na brzo suđenje od strane redovnih sudova koji primjenjuju zakonom propisanu proceduru, kao i odredbe o slobodi u donošenju odluka, načinu imenovanja, napredovanja, stalnosti sudačkog položaja, imunitetu i prestanku sudačke dužnosti.

Rezolucija Ujedinjenih naroda „Ljudska prava i pravosuđe“ od 22. listopada 1993. broj 50/181 i 20. prosinca 1993. broj 48/137, pored naglasaka na neovisnosti sudbene vlasti određuje da „...vladavina zakona i pravilno funkcioniranje pravosuđa igraju ključnu ulogu u unapređivanju i zaštiti ljudskih prava“.

Deklaracija o pravima i odgovornostima pojedinaca, grupa i društvenih tijela za promicanje i zaštitu prihvaćenih ljudskih prava i temeljnih sloboda (Rezolucija Opće skupštine Ujedinjenih naroda 53/44 usvojena 8. ožujka 1999.) naglasak stavlja na samostalnost i neovisnost sudbene vlasti.

Europska povelja o zakonima za suce usvojena u Vijeću Europe od 8. do 10. srpnja 1998. sadrži odredbe o imenovanju i razrješenju sudaca od strane neovisnog tijela, stalnosti sudačkog položaja, pretpostavkama napredovanja, odgovornosti, stručnog usavršavanja, plaćama i socijalnoj sigurnosti sudaca.

Preporuka Vijeća Europe broj R (94) 12 o neovisnosti, nepristranosti, učinkovitosti i ulozi sudaca, pored već u naslovu istaknutih načela, govori o odgovornosti sudaca, stalnosti sudačke dužnosti, slobodi odlučivanja, autoritetu sudaca i dostojanstvu sudačkog zvanja.

Banglaroška načela potvrđena kroz ECOSOC Rezoluciju 2006/23 ustanovljuju etičke standarde ponašanja sudaca i razrađuju načela neovisnosti, nepristranosti, dostojanstva, jednakosti, stručnosti i marljivosti sudaca.

Kodeks nije sam sebi svrha, već sredstvo kojim se ostvaruju iznesene ustavne, zakonske i međunarodne odrednice o ciljevima koje treba dostići radi osiguranja funkcioniranja pravne države.

Za ostvarivanje tih ciljeva odgovorni su suci i sudbena vlast u cjelini ali i zakonodavna i izvršna vlast koje u okviru svojih ovlasti moraju omogućiti i stvoriti uvijete za slobodno, neovisno i samostalno djelovanje sudbene vlasti.

U Zagrebu, 26. listopada 2006.